

Zápis z obhajoby disertační práce PhDr. Ludmily Ourodové

s názvem *Johann Georg de Hamilton. Život a dílo.*

konané dne 22. června 2015 v místnosti č. 414 budovy FF UK – Celetná 20, Praha 1.

Přítomni:

prof. PhDr. Lubomír Konečný, předseda komise
PhDr. Klára Benešová, CSc.
doc. PhDr. Martin Zlatohlávek, Ph.D.
prof. PhDr. Roman Prahel, CSc., školitel
Mgr. Kateřina Adamcová, Ph.D., oponentka
PhDr. Martina Jandlová Sošková, Ph.D., oponentka

Předseda komise prof. PhDr. Lubomír Konečný zahájil obhajovací řízení a představil přítomným kandidátku.

Vystoupila kandidátka a seznámila přítomné se svou disertační prací. Sdělila zejména:

- Důvod volby tématu pro disertační práci (počátky působení kandidátky na Národním památkovém ústavu v Českých Budějovicích, obraz s loveckým námětem – tzv. Hamiltonova škola, neurčeno autorství: Johann Georg de Hamilton / jeho příbuzní?).
- Stručné představení Johanna Georga de Hamiltona (z malířské rodiny skotského původu, narozen v roce 1672 *snad* v Bruselu).
- Nástin témat jednotlivých kapitol disertační práce. V první kapitole se kandidátka zabývá zjištěnými daty k malířovu životu a částečně i k životu členů jeho rozvětvené rodiny (*snad* bratr Filip Ferdinand Hamilton, Karel Vilém Hamilton).
- V navazující kapitole kandidátka zařazuje Hamiltonovo dílo do umělecko-historického kontextu (reflektuje souvislosti malířova díla s flámským uměním: Hamiltonovy portréty koní a psů – charakteru dokumentárního; dokumentace zvířat – dlouhá tradice rozvíjena už od 17. století ve flámském malířství).
- V další kapitole „Johann Georg de Hamilton a jeho dílo pro objednavatele“ se kandidátka zaměřila na malířovy práce pro šlechtické rody (pro Lichtenštejny, Althany, a především pro Schwarzenberky: rozsáhlá sbírka umělcových děl na jihočeských zámcích; stěžejní dílo Hamiltonovo: 10 velkoplošných obrazů štvanic pro knížete Adama Františka ze Schwarzenberku (zámek Ohrada) – portréty koní, dokumentace koní v různých postojích, malba hřebčínů pro císaře Karla VI. (v jeho službách byl Hamilton od roku 1718 do své smrti roku 1737), souvislost s chovem koní (nesnadné nalézat souvislosti). Náročné studium archivních

dokumentů (včetně jinak vzácně zachovaného materiálu zaznamenávajícího vztah malíř – objednavatel), literatura k tématu převážně cizojazyčná.

- Dále se kandidátka zabývá jednotlivými skupinami prací (portréty koní, jezdecké portréty, zátiší, portréty psů, /lovecké/ žánrové výjevy, hřebčiny), a to především se snahou postihnout, proč tato díla vznikala.
- Na závěr kandidátka zařadila tzv. výběrový katalog prací (poznání stovek obrazů – Hamilton / Hamiltonova škola apod.; po dvě desetiletí přihlížení restaurování těchto děl).
- Bádání nad životem a dílem Johanna Georga de Hamiltona postaveno především na materiálech ze Státního oblastního archivu Třeboň (oddělení Český Krumlov, Rodinný archiv).
- Kandidátka si je vědoma formálních nedostatků práce.

Následovalo vyjádření prof. PhDr. Romana Prahla, CSc., školitele kandidátky:

- „Předložená práce velmi dobře splňuje standardy disertačních prací“, „je záslužným dílem, a to především vzhledem k dosavadnímu nedostatečnému poznání tvorby Johanna Hamiltona.“
- Práce předložená k obhajobě je sestavena se značnou samostatností, prokazuje vysokou znaleckou kompetenci kandidátky.
- Práce doporučena k obhajobě.

Poté přednesly oponentky závěry svých posudků.

Z posudku Mgr. Kateřiny Adamcové, Ph.D.:

- Zajímavé téma (jak z hlediska umělecko-historického bádání, tak z hlediska kulturně-historického kontextu: kůň jako barokní Ferrari – způsob sebereprezentace šlechty).
- Výtka: Přes logickou strukturu práce zůstaly některé pasáže „na začátku rozpracování“.
- Zásadní výtka: Především nedostatek prostoru věnován samotným uměleckým dílům (jednotlivé typy žánrů v kapitolách rozebírány, avšak /na klíčových dílech/ ne zcela dostatečně charakterizována tvorba Hamiltonova: nabízí se srovnání se starší malbou; otázka rytin, které mohly malíře inspirovat; otázka děl, se kterými se malíř mohl setkávat ve sbírkách objednavatelů, pro něž pracoval /formální posun?/; otázka podílu dalších členů rodiny na obrazech Johanna Georga de Hamiltona).
- Charakter krajiny, architektonické prvky a sochařská výzdoba na obrazech Hamiltonových: postrádání hlubší analýzy motivů (některé motivy docela dobře identifikovatelné – ikonografie obrazu ve flámské malbě).
- Ocenění podrobného rozboru archivních pramenů.
- Postrádání více tázání, interpretace posbíraných materiálů.

- Z tohoto důvodu oponentka nedoporučila práci k obhajobě.

Z posudku PhDr. Martiny Jandlové Soškové, Ph.D.:

- Základní přínos práce: oddíl věnovaný službě Johanna Georga de Hamiltona u knížete Adama Františka ze Schwarzenberku (zpracován na základě obsáhlého archivního materiálu); podrobné zpracování postupu prací na plátnech pro zámek Ohrada a postupu prací na dalších Hamiltonových dílech; zajímavý je kulturně-historický kontext vyobrazování koní jezdecké školy nebo parforsních honů.
- Otázka různé míry propracování kapitol je v kontextu přínosu práce nejdůležitější.
- Chybí provázanost textové a katalogové části práce.
- Postrádání rozpracování fenoménu Hamiltonovy školy (v kapitole VI.): otázka kopírování děl Johanna Georga de Hamiltona, otázka děl malířova bratra.
- Zajímavý bod práce: restaurování Hamiltonových děl před výstavou jeho děl (1888), přístup k restaurování na konci 19. století.
- Ocenění terénního průzkumu a rozřídění díla připisovaného Johannu Georgu de Hamiltonovi nebo jeho okruhu (výběr z několika 100 děl).
- Přes výtky ke zpracování katalogu je zjevné bádání, které stojí za katalogovým výstupem (umělecko-historické zhodnocení velkého množství materiálu).
- Ocenění důvěrného poznání technologie malby Johanna Georga Hamiltona, jejich specifik (především díky dlouholetému přihlížení restaurování Hamiltonových děl).
- Na základě řečeného oponentka považuje přínos práce za naprosto zásadní, akcentuje schopnost umělecko-historického bádání kandidátky a práci doporučuje k obhajobě.

Kandidátka PhDr. Ludmila Ourodová reaguje na posudky oponentů, na vznesené připomínky:

- Vysvětluje důvody, proč se ve své práci ve větší míře nevěnovala tvorbě spolupracovníků a následovníků Johanna Georga Hamiltona: V jedné z podkapitol jsou zmíněna jména umělců, u kterých je prokázáno, že s Hamiltonem spolupracovali. Pro absenci upřesňujících záznamů a jistých informací jsou jména v práci pouze naznačena a tato problematika není dále rozváděna (jednalo by se o prosté hypotézy). Podobné platí, pokud jde o Hamiltonovy následovníky. Kandidátka se důkladně obeznámila se sbírkami a depozity státních zámků a galerií v Čechách i v Rakousku: Problém neurčení autorství u mnoha děl – Hamiltonova škola; ani Johann Georg, ani jeho bratr, kvalitní malíř /stál by za samostatné zpracování, proto kandidátka zařadila pouze krátkou kapitolu o něm/; z kopistů následovníků Hamiltonových pak zmiňuje pouze Františka Josefa Adolfa (bez flámského školení nedosahoval Hamiltonových kvalit, nedokonalé ovládnutí barokní vrstevné malby).

- Zmíněn pigment vivianit: při technologickém průzkumu zjištěn v podmalbách Hamiltonových obrazů; pro Hamiltona charakteristický, jinak v Čechách málo užívaný; hloubka malby Hamiltonovy (obloha, červánky).
- Pro absenci zmínek o autorství u stovek obrazů (portréty koní) se kandidátka následovníkům Hamiltonovým věnuje pouze okrajově.
- K pozadí na obrazech Hamiltonových: snaha dohledat scény z parků (část domu, část zámku), konzultace s nejlepšími krajináři v českých zemích, studium literatury – bezúspěšné; problematické: studium pozadí jednoho obrazu (pokud není lokace v názvu obrazu) = otázka stovek hodin. Krajiny nebyly fiktivní, avšak těžko dohledatelné dobové podklady.

Na řečené reagovala oponentka Mgr. Kateřina Adamcová, Ph.D.:

- K identifikaci námětů sochařských děl na obrazech Hamiltonových: Oponentka rozpoznala antické předlohy (Únos Proserpiny atd.); podnět hledat důvody, proč byl zvolen ten který výjev: ve flámských malbách zachycená socha – ikonografický význam, součást ideové koncepce celku obrazu. Příklad: jezdecký portrét Karla VI. (Hamilton autorem pouze koně); návaznost na obraz Anthonise van Dycka: Karel I. projíždí triumfálním obloukem – návaznost na juliánskou tradici u Habsburků.
- Kvalitně provedená část sloupu s antikizujícím tvaroslovím. Nabízí se otázka: podíl jiného malíře nebo byl Hamilton i zdatným kvadraturistou?

Prof. PhDr. Lubomír Konečný vyzval přítomné k diskuzi nad tématem.

prof. PhDr. Roman Prahel, CSc.:

- Fenomén konce 19. století: umělci v patronaci šlechticů = koně v jejich stáji.

PhDr. Klára Benešová, CSc.:

- Díky hluboké rešerši okolo jediného malíře vyplula na povrch mnohá skrytá témata.
- Z materiálu obrovského rozsahu bylo vytěženo maximum.

Veřejná část obhajoby byla tímto prof. PhDr. Lubomírem Konečným ukončena. Kandidátka se zapisovatelkou se vzdálily a ponechaly přítomné v diskuzi. V této neveřejné části diskuze se komise věnovala vyjasnění stanovisek k povaze posuzované práce.

Po ukončení neveřejné části diskuze následovalo tajné hlasování:

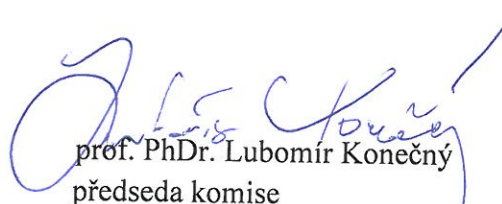
počet členů komise: 3

přítomno členů komise: 3

počet kladných hlasů: 3

Po návratu kandidátky a zapisovatelky do místnosti byl tento výsledek sdělen všem přítomným předsedou komise. Komise na základě výsledku navrhla udělit kandidátce titul Ph.D.

Zapsala: Mgr. Aneta Klouzová
V Praze dne 25. června 2015

prof. PhDr. Lubomír Konečný
předseda komise

